

Naročnina doma na skupni naslov mesečno 2 D., na posameznega 2 Din.
50 par.

V inozemstvo 6 Din., ali z M. Listom, M. Ogradičkom i kalendarom 8 Din. 50 para., letno 100 Din. Plačati se mora bar meščeno naprej. Štev. položnice 11806.

NOVINE SLOVENSKIE KRAJINE

N
Majstrovna ul. 3.

G. Milač Simon prof.

MO
Maribor

Vredništvo v D. Lendavi hš. 67, uprava v Črensovcih, Slov. Krajina.

Cena oglasov: cela stran 800 Din., pol strani 400 Din. i tak niže
više vsaka reč 1 D. 50 p.
Popust po dogovori.

Namen Novin je: 1) z zagovorom Pravice tolažiti Srce Jezušovo, i 2) z čistimi dohodki podpirati siromake Sv. Ivan Bosko, pomagaj nam oba doseči!

Zeleno polje.

I.
Sedi prijatev v Dolnjoj Lendavi na vlak, pa tak, ka boš večer ob edenajstih v Zagrebi.

Tam te počakam.

V Zagrebi sedeva na železniški voz tretjega razreda i se pelava drugi den do pol devetih, te prideva na postajo Beli Monastir v — Baranji. Počasi sva potuvala, zato ne opaziva dosta posebnoga. Vidiva, ka je pokrajina skoro vsikdar ravena. Vlak drvi mimo za naše domače mere prevelikih površin, štere so zdaj, kda je pšenica že davno pozeta, večinoma nasajene s kukaricov. Gošče je malo, vesi so daleč naranzen, ljudje so inači oblečeni kak naši doma, tudi inači gučijo, ali itak se lejko razmimo. Oni za silo razmijo nas, mi, Slovenci iz Prekmurja,bole razmimo — nje.

V Belom Monastiru nam pokažejo šorko prašno cesto, po šteroj mreži dale naprej proti meji, v Petlovac. Što nam je pokazao pot — Srb, Šokac, Nemec, Madjar ali Cigan, bi nam lejko povedao domačin, šteri že po obleči spozna narodnost lüdij. Do vesi maya vüro i pol hoda. Tam nas pozdravi zamazano žuta gladina veške mlake. Ta mlaka je do dva plüga velika, točno štiri vogljato vrezana v zemlo, na treh straneh ma živi rob iz bujno rastočih akacij, štrta stran je odprta na cesto, naj nas vidijo i pomilujejo veške goske. Iz te mlake so jemali Petlovčani zemlo za cigeo i tak spravili prijetno kopališče — ne lüdem, nego gizdavim goskam. Kelko jih plava tam — 100, — 500 ali 1000 — bi žmetno vgoni človek, šteri je ne vajen gledati na tak veliko množino teh belih domačih ptic, lejko pa spozna vsaki tihinec, ka so site i srečne, ka se dosta ne brigajo za mimidoče. Bele goske na svoj način zapravljajo čas, med tem pa dozorijo za nož veščarov, šteri so si postavili lepe i velke hiže na obeh straneh poštiće od veške mlake naprej.

Šörka je ta veška cesta, v Bogojini trije vertje vkuiper ne zmorejo tak šörkoga dvorišča. Na obeh straneh ceste je jarek, prek jarka do pičice vednaki mostiči do vsake hiže. Za jarkom je duga, nepregledno duga vrsta košatih malin. (Maline so pofarbane. Za meter od teo na rdeče, više na belo, nad tem belim pasom pa kraljije bogato zelenje ...) Mostiči se skoro dotikajo hodnika za pešce. Hodnik sam je zadosta širok za tri pešce i je tlakován z rdečimi cigli. Za hodnikom se šopirijo iz cigla postavljene, lepo pofarbane ograle. Kelko hiž, skoro telko različnih farb. Sadnoga drevja je malo, domačini pravijo, ka zvün malin, orehov i kutin pri njih drugo sadno drevje ne lübi zemlo, — ali to je vesi skoro samo v hasek, ar tem bole se vidi bogata lepota hiž i dvorišč. Petlovčani so skoro brez izjeme Nemci po narodnosti, ženske so ešče ohranile svojo iz Nemčije prineseno narodno nošo, moški so jo zavrgli. Ohranili so si samo papuce, štere njim po dugih zimskih večeraj napravijo ženske iz domače vune. Če se ne bi dugočasile pod košatim zelenjom malin čupore gosk, bi mislili, ka je vés vomrla. Vse kaj je živo i za delo sposobno, je na njivaj, deca i starci pa v varnoj senci pazijo na dom, v šterom ma srednji kmet pet do sedem najlepše opremljenih, lepo, poslikanih, velkih, prostornih sob ...

Do gornjega konca vesi je dobре pol vore hoda. Tam se poštija obrne na desno, v Luč, seče želenško progo, poleg te proge se pa skriva v prašnom zelenju križovcov marof — Zeleno polje.

II.
... Zeleno polje?
Ne, ne, zamazano žuto-rjavo pole. Lepše ime bi bilo — Ravno pole, ar je svet na vse strani kak daleč samo sega oko — ravno. Spodobno gornjo deskni na stoli.

Ne samo vetrč, ne samo tihi korak pešca, nego tudi skok drobnoga vrabla zgene na poti do marofa neizmerno drobna, žutkasta prašna zrnca i je požene v razbeljeno prašno morje. Nebo je nad nami svetlo-modro, ali samo do gotove višine. Pod tov višinov valovi, trepeče pod vdarci sunčnih trakov rumenkasta plast od prahu nasičenoga zraka. Na dni toga razbeljenoga prašnoga pekla so do 50 plügov velke table cukorne repe, kukarice, strnišča i med tablami prašne, z malovrednov na pol sühov travov porašcene marofske poti. Vse te, brez izjeme kak nitke v pavučini, kažejo proti sredini — proti marofi. Proti — Zelenomi polji.

Na marofi i na vse strani do skrajne meje obzorja je življenje. Male sivkaste sence, včasih duga vrsta takših sivkastih senc se pripogiba k zemli i jo namaka z gostimi i vročimi kaplicami. Mati teh vročih kaplic je čelo i obraz naših sezonskih delavcov. Blízi 100 jih dela, moški i ženske, mlađi i stari na tom marofu. Na spodnjem konci marofa, včasi za prvimi grmiči akcij je soldačkoj baraki spodobna zgradba, človek bi mislo, ka štala za junc; v toj baraki so „doma“

Sloveni. (Tak pravijo našim domačinom). Malo pred barakov so pod odprtov strehov kotli i peči, tam kuhajo sezonskim delavcom, tam njim pečejo skoro čaren krūh v deželi, gde niti cigani ne poznajo čarnoga krūha ...

Baraki sta prazni, prebivalci, male sive sence so na poli, z delom svojih pridnih rok vstvarjajo bogatstvo, Bog si ga zna, komi. V baraki sta dva velkiva prostora, — na levo za moške, na desno za ženske. Z vzglajom proti steni obrnjeno stojijo železne posteles, pravi invalidi iz svetovne vojne, na vsakoj posteli slavnjača iz groboga domačega platna, na slavnjači prt, pri bogatejših ... tudi pokrovci nikdar ne določive farbe, s slamov napunjenci vankiš, pri nogaj mali čaren kufer, to je oprema „stanovanja“. Kakšo so stene? Lepo poslikane. Slikarijo so preskrbele — stenice. V baraki je duga vrsta malih oken visiko gor pri stropi, to je dokaz, da so postavili to zgradbo za živino i ne za lüdi. Ali itak je svetlo; skoz na šörko odprta štalska vrata ma prosto pot v barako žareča vročina, prašno morje i čarni roji lačnih ne-sramnih müh. „Pohištvo“ je vednako na moškoj i ženskoj strani, ali človek itak opazi, ka je na ženskoj strani, malo več reda i na postelj malo več bogatstva. Nekaj deklin iz grake fare ma tak lepo opremlene posteles, kakše navadno vidimo doma pri bole siromaškoj hiži. Tü, v tom

strašnom domi siromaštva i zapuščenosti so te posteles znak visokoga gospodstva ... Na steni sem vido sliko sv. Cirila i Metoda. (Ne vem, zakaj je ta slika na steni, pa mislim, da najbrž je to vidno znamenje vročne prošnje: „Sv. Ciril i Metod, rešita naš narod takšega ponižanja, kakšega je vdeležen v tom kraljestvi müh, stenic, prahū i siromaštva!“)

Med spalnicami je kuhinja, magazin i sobica za — palera. Kuhinja je zadosta prostorna; nekaj do smrti zmučenih žensk pripravljajo v njej rezance za obed. Se zna, iz — krūsne mele, brez belic. Testo je do pol centimetra debelo, na prst široko ... Kaj ščemo: tri ženske za 100 lüdij nemajo časa vstvarjati kuharske umetnine. Siromaki, delavci je tak tudi dobro. Mastni, lepo pripravljeni, z belicami zmešeni rezanci so za tiste, šteri — ne delajo. Voditelcakuharic, prijazna, skromna mlada ženska — iz cankovske fare doma, nam razkažuje bogatstvo naših delavcov. Pokaže nam krūh, šteri je bole čaren, ali itak tečen. Sveži je ne, to je istina, ali što bi dao delavcom friški krūh? Da bi si siromaščina pokvarila želodce? Ne, krūh naj sam regulira kelko % ga naj pojde siromak. Iz svežega bi lejko jeli vsi — kak je povedano — po miloj voli, iz na pol sühoga, ar nema pravoga žmaja — se menje potroši ... Iz odrezane skorje pa se redijo — prasiči. Delavcom? Ne. Pa to je stara navada. Ne samo delo, nego tudi ostanki delavcov hrane — drugim vstvarjajo blagoslov.

Pokažejo nam — magazin. Pune vreče mele, mast, graj, na polici celo kolači krūha, v koriti bela sol. Vsaki količaj primeren prostor je pokrit s testom, testo pa z roji parovnih müh. Mislite zato, ar bi bile kuharice nesnažne, malomarne? Ne. Samo zato, ar štala je ne za kuhinjo.

Pogledali smo tudi v kotle pod strehov na dvorišči. „Grajovo župo bomo meli dnes pa rezance.“ Okoli kotlov je neznosna vročina, ali itak je snažno vse, posoda i okolina ognjniča. Dve vodarici sta se trudili, da pošteno osnažita visoke plehnate kane, v šterih se odpravi jestvina na njivo delavcom. Par korakov vkrat od kuhinje so smrčale debele svinje i roji müh so čakali na gostijo ... Dale.

Julij Kontler.

Nova uredba od kmečke zaščite.

Letos avgusta 27. je v Službenij Novinai izšla ino isti den stopila v valavo nova uredba od kmečke zaščite. Ar je velkoga pomena tak za kmete, da do znali, kak de njim trbelo njihove dugi plačati, kakti za vüpnike, da do znali kak morejo od svojih dužnikov zahtevati plačilo, bomo kak smo to več obečali v predzadnjoi številki Novin, raztumačili glavne določbe nove uredbe.

Najprvo, kaj se more znati, je, što je zaščiten i za štere duge vala ta zaščita. Zaščita se pravi „zavarvati, zagovoriti“.

Zaščito ma vsaki, šteri je kmet po uredbi od kmečke zaščite. *Kmet pa je mogo biti že v tistem času, gda je dug napravo.* Či je sledi grata kmet, to je, če te, gda se je zadužo, ešče nej bio kmet, nema zaščite. Či je nikak bio na priliku leta 1930 trgovec i se je te zadužo, kesnej pa je obt dol povedao, pa je začno z zemlov delati, je nej zaščiteni, čiravno je zdaj kmet. Samo tisti, šteri je bio kmet že v tistem času, gda se je zadužo, ma zaščito. Da pa je što kmet po toj uredbi, trbej

1. da obdelava zemlo sam ali s svojov familijov,

2. da ma največ obdavčenoga dohodka iz kmetijstva,

3. da nema več kak 75 hektarov oratje zemle.

Ar v našij krajaj nega skoro lüdi, šteri bi meli več kak 75 hekt. oratje zemle, se nam nej trbej dale baviti s tem pogojom, oglednoti pa si ščemo bole natenko ostaliva dva pogaja.

1. Predvsem ma uredba za kmetsa samo tistoga, šteri sam ali s svojov familijov obdelava svojo zemlo. Tisti, šteri ne obdelavle zemle sam i šterom tudi njegova familija ne obdelavle zemle, nego jemle za obdelavanje druge lüdi, sam se pa bavi z drugov mestrijovalipa delavce samo pregledavle, je nej kmet. Čiglih ma nikak največ dohodkov iz kmetijstva i menje zemle kak 75 hektarov, je nej kmet, či zemle ne obdelavle sam. Tudi veleposestnik má dohodke iz kmetijstva, pa je nej kmet, ar ne dela sam na zemli.

2. Drügo, ka trbej, da je nikak kmet, je, da ma največi tao dohodka iz kmetijstva. Čiravno nikak obdelavle zemlo sam, pa ma od indri več dohodkov kak z kmetijstva, je nej kmet i je nej zaščiten.

Ma pa uredba ništerne izjeme. Čiravno što ne obdelavle zemle sam ali s svojov familijov, je itak kmet, če jemle lüdske delavce: a) zbog betega, b) zato, da nema sam zadosta domačih delavcov, c) zavolo drugej neobvladajočih vzrokov.

Kmet ostane kmet, čiravno zbog betega nemre sam delati. To se pa nesmi tak razmiti, ka bi vsakši, šteri je betežen i nemre delati, bio zavolo betega samoga kmet. Samo takši, šteri je sam delao, dokeč je bio zdrav, ostane kmet, či betežen grata. Dosta je lüdi, šteri so nikdar nej obdelavali zemle, zahtevali so pa kmečko zaščito. Takši, šteri ne bi sami delali, čiravno bi zdravi bili, so nej kmetje. Beteg mora biti vzrok, da tisti ne dela.

b) Če ma što telko zemle, da je nemre sam s svojov familijov obdelati, slobodno vzeme drugej delavce, pa itak ostane kmet. Samo sam mora tudi s familijov poleg delati i nesme samo na delavce paziti.

c) „Drugi neobvladajoči vzrok“, zavolo šteroga ne dela nikak sam, pa itak ostane kmet, je na priliku, či odiše k soldakom. To pali more biti istinski vzrok, da ne dela. Šteri ne bi delao sam, čiglij bi bio te zrok, ka bi odiše k soldakom, je nej kmet.

Nadale majo zaščito brez pogleda na to, či sami delajo ali nej, nedoletna deca kmetov in zapuščine za kmete, dokeč se ne prisodi zapuščina s herbam. Mladoleten je tisti, šteri je ešče nej dovršo 21 let starosti. Če je njegov oča spuno vse pogoje za kmetsa, je takši mladoleten zaščiten, čiglij sam ešče ne dela. Samo druge pogoje, to je ove, šterih smo se spomenoli pod 1. i 3, mora tudi on spuniti.

Če kmet merje, ma njegova zapuščina zaščito, dokeč je ne dobijo herbaši. Herbaši pa majo zaščito samo te, či sami spunjavajo vse pogoje za kmečko zaščito. (Dale.)

Pismanaših z tujine
Arrancy, Francija.
Pozdrav do lepe naše domovine!

Ne bomo vsi doma. Ne smo tak srečni, ka bi jo lehko pozdravili pod domačov strehov. Ne, mi smo tisti, šteri nas je pregnala z domi nemila usoda, tisti, šteri moremo zavolo krūha prenašati trdi objem tujine. Ne moremo domo! Za nas je pošta i njene naprave, šteri naj nesejo pozdrave iz etoga oddaljenoga sveta. Vse to vala tudi za god naše skupne matere, naše vozkeje domovine, Slov. krajine. Vsi ne bomo mogli k njej domo, ali se itak lehko vdeležimo prelepoga svetka petnajste obletnice slobode i našega združenja. Mi se spominamo na te den, na god naše matere, od šteri smo tak daleč i šteri nam je tak mila, da vsikdar samo žejejmo priti do nje. Mi smo tudi v tühini kak pri mačiji, zato želemo, da bi naša mati prišla do tistoga, ka bi sama mejla dati krūha svojih deci, šteri deca njo tak lübi. Mi pa li trpimo z mirnim srcom, pa lübimo našo mater i se vüpamo, da pride ednak tisti čas, ka pridemo mi k našoj lüboj materi, šteri nam je tak mila i draga. Zato: Bog jo živi! zato se pa spomni tudi ti, mati domovina, na svoj god svojih sinov i hčeri, šteri nemrejo priti k tvojemu godi.

Čerpnjak Mihail iz Trdkove.

NEDELA.

Plačaj, Gospod, one, šteri te čakajo, ka se skaže pravičnost tvojih prorokov. Posluni molitev svojih služabnikov i svojega lüstva Izraela! Razveselo sem se, kda so mi diali: Romajmo v Gospodovo svetišče!

V. Gospod kraluje običen v veličastvo. R. Oblečen je v moč i opasan z jakostjo. Molim: Naj vodi naša srca, prosim te, Gospod, delovanje tvojega vsemiljenja, ar brez tebe se ti nemremo poviditi. Po našem Gospodi Jezuši Kristuši. Amen.

Nedela po Ris. osemnajsta.

Evangeliom Sv. Mátaja IX.

Vu onom vremeni: Stopivši Jezuš vu ladijo, prejk se je pelao, i prišao je vu svoj várash I ovo prinesli so k njemu z gutov vdarjenoga na posteli ležečega. I videvši Jezuš vero njihovo, pravo je z gutov vdarjenom: Vüpaj se, sinek; odpuščajo se tebi tvoji grehi. I ovo niki z písacov pravili so vu sebi: efe blazni. I gda bi vido Jezuš mišlenja njihova, velo je Zakaj mislite huda vu vaši srca? ka je leži povedati: odpuščajo se tebi grehi tvoji, ali pa praviti: stani gori, i hodi? naj pa znate, ka Sin človeči ma oblast na zemli odpuščati grehe, teda je velo z gutov vdarjenom: stani gori, vzemi postelo svojo, ino idi vu hižo svojo. I gori je stano, i odšao je vu hižo svojo. Vi devši pa lüstvo, zbojalo se je, i dičilo je Bogá, ki je takšo oblast dao lüdem.

*

Teda reče z žlakom vdarjenom: „Vstani, vzemi svojo postelo i idi na svoj dom!“ Mt 9. 8.

Velki sirmak je betežnik — z žlakom vdarjeni v denejnjom sv. evanđeliumi. — Ali ešče dosta veksi sirmacie so tisti, šterij düše trpijo na tom betegi, mrtvoudni na düši. To so düševno brezbržni i mlačni lüdje. Tej so ešče ne čista mrtvi, ali živlenja tüdi nega v njih: Pobožne vaje njim ne dišijo, molitev opuščajo, zanemarjajo; ali če jo že opravijo, jo opravijo nemarno i površno; spoved, sv. obhajilo čista spuščajo, ali se pa spovedavajo kak farizeus: „Gospodne, hvalo ti davam, ka sem ne tovaj, morilec, nečistnik...“ Takše düše nemajo dühovnoga poleta, svežoga ozračja, niti pravoga živlenja. Njubož živlenje je ne živlenje, nego životarenje. To je dühovna mrtvoudnost, ki pa je jako nevarna i pogibelna za düšo. Mlačnost nas najbole znori, ar človek misli, ka živi, pa je že davno súhi list, posušena vejka, ki čaka na veter, ka jo stere.

Dnešnji svet tüdi na tom boleha, zato je takša plitvost, brezbržnost i lahkomiselnost na sveti. Če si tüdi ti med njimi, prosi Gospoda, ka te postavi na noge, kak betežnika v evanđeliumi: „Vstani i...“ „Ne vmerati, živeti ščem!“ Psl.

Nedelska šola.

Za krščansko stanovsko državo.

8.

Vse kaže, ka je borba proti dobički velka i žmetna reč. Kapital i kapitalist sta samo telko časa gospoda, pokeč je dovoljen dobiček. Borba proti dobički reže srčno žilo kapita-

listi i zato se te ne samo nevsmileno brani, nego tüdi *napada*. Za kapitalista so tej največji grešniki sveta, šteri delajo proti dobički. Pravijo, ka so takši lüdje proti zasebnoj lastnini... Kak? Zakaj? Zato, ar pravijo, naj bo kapitalist zahvalen, če njemi delavec rešava vrednost kapitala? Zato, ar ne püstijo, ka bi kapitalist gülo svoje dobrotnike? Ne, kapitalisti ne terjajo po pravici dobiček, posebno zato ne, ar bi radi rešavali tisto hüdo, štero prinaša človeštvi največ trpljenja. Do biček ne püsti, ka bi napravili red v svetovnom gospodarstvu, zato moramo biti proti dobički, nemamo pa nikaj proti kapitali, *ešče menje proti osebnoj lastnini*. Zavolo delavcov lejko ma avstrijski Židov Ročild ešče več fabrik i penez kak ma dnes, delavci njemi to privoščijo, so pa samo pametni i pošteni, če ne püstijo, ka bi te kapital prinašao nezaslužene dobičke, jemao to, kaj so napravili drugi, za placilo pa samo vekšao gospodarski nered, siromaštvo i nepotrebitno trpljenje poštenih lüdje.

Dobro si zamerkajmo: dober katoličan je *ne proti osebnoj lastnini*. Njemi niti na mimo ne pride, ka bi jemali to, kaj majo bogataši. Niti njuvih palač ne mara, istina pa je, da je zedinim odločno proti dobički. Po domače povedano, če je resan kača kapital, njemi vzemejo katoičiani strupene zobe i potem püstijo naj živi i životari, kak njemi je vola. (V tom pogledi se teda naše mišlenje ostro loči od mišlenja komunistov, šteri ka-

pital vzemejo v skupno last, loči se pa naše mišlenje tüdi od mišlenja liberalcov, šteri trdijo, ka je dobiček pošteno zaslženi delež kapitala i njeni pripada.)

Vse prav, ali kak naj se napravi te novi svet, šteri ne bode poznao i ne dopuščao dobičke?

Za dosego tega cila sta dve poti. Prva je, šteria že, ka bi zakon pre-povedao prejemanje dobička. Po toj poti siromaki nikdar ne pridemo do zmage. Ar ne zakon: lüdje jemlejo dobiček, zakon pa ne spremeni lüdi. Mamo tüdi dnes dobre, celo strašne zakone proti tihotapcom, pa itak število teh ne ka bi kapalo — raste. Druga pot pravi, ka moramo spremeni človeka. Človek, šteri je vajen na dobiček, bo delao pošteno, ali nepošteno, *samo da ostane vse pri za njega dobrom, pri starom*. Poznamo odločne neprijatele dobička, šteri ga včasi ne-sramno vteknejo v žep, kda njim to prilike dopuščijo. Vsi tak delajo, zakaj bi ne tüdi jaz? to je njuv odgovor, če njim malo poščegečemo düšno vest. Ar pa človeka ne moremo od dnes do zutra spremeniti iz vuka v krotko ovco, potreben je, ka si novi svet vredimo tak, ka bo sproti vzgajao lüdi od sebičnosti do nesebičnosti, med tem pa davno takše zakone, šteri ne püstijo, ka bi človeči rod ešče ednok zablodo nazaj v močvaro grde sebičnosti, v kraljestvo — dobička. Tak vrejneni novi svet naj bi nam prinesla krščanska korporativna država.

Sklepi spravišča (euch. Svestvo v

1. Žarišče prave verske obnove je sv. Oltarsko Svestvo, mana, štero je pripravo düšam Zveličar Jezuš Kristuš, i tolažba v živlenji i smerti. Zato spravišče vsem priporoča gosto sv. prečiščavanje. Blagoslov Oltarskoga Svestva naj se razlevle v srca možov i žen, dečkov i dekev pa izobražencov.

2. Glavnivi celici, v šterij naj klijev verska obnova, sta župnija i družina. V bratskoj slogi naj delata za obnovu düš. Družina je po božoj voli vzgaja i vodi, župnija pa preraja v deco božo. Vsakša izmed njih naj izrabi nadnaravna i naravna sredstva za düšno blaženstvo lüdje.

Družina.

3. V družini naj se obnovi i po-globi poštovanje do oblasti oče i matere, pokorščina dece pa vernost družine.

4. Vretina verske obnove i no-trajne družinske slege je vozko sodelovanje družin z župnijskim občestvom. Starši morajo navaditi družino, ka de njim župnijska cerkev druži dom. Zato naj vsi družinski člani (stariši, deca i družina) redno zahajajo k službi božoj

kongresa za Oltarsko Maribori.

i prejemajo sveta svestva. Posebno važno je, da družine živejo i čustvujejo s cerkvenim letom, štero nam na toj zemli prikazuje Kristuša i Kristušove navuke. Korona i višek družinske zvezze z župnijskim občestvom pa naj bodo skupni družinski pristopki k sv. prečiščavanju (Oltarskomi Svestvi), štero je boži kinč farnih cerkev.

5. Važno sredstvo družinske verske obnove so tüdi družinski svetki. (družinske obletnice) i godi.

Fara.

6. Nadnaravno vzgoji namenjena edinica je fara. Župnija vodi svoje farne k Bogu i farna cerkev, kak bivališče Oltarskoga Svestva, druži stare i mlade, različne stanove v edno božo družino. Posebno sredstvo farne zdržitve je daritev Oltarskoga Svestva. Te naj se vdeležujejo če le mogoče verniki z zbranov molitvijo i lüdsko-verkov pesmijo.

7. Ar je fara najvažnejša vzgojitelica v verskom pogledi, naj njoj nišče ne krate svojstvenih pravic. Župnik je zakoniti voditev vsega versko-jakostnoga živlenja v fari. Predvsem vo-

tako, kot si jih vsakdo želi: z vso objektivnostjo in s stremljenjem, da se odkrije samo resnica. — Dijaki naj nikakor ne gredo mimo takih članakov.

V članku „K bibliografiji del Mikloša Küzmiča“ bogoslovec *Zelko Ivan* dopolnjuje Slovenski biografski leksikon.

Mikloš, ki je v primeri s Štefanom Küzmičem malo znan. O nekaterih njegovih delih smo celo mislili, da so nam znani le še njih naslovi. A o velikem abecedniku M. K. pa Slov. biogr. leksikon sploh molči, kot da ne bi obstopal. Članek zasluži vso pozornost. Obravnava nameč te važne, do sedaj nepoznane knjige: molitvenik za bolnike, abecednik, najstarejša izdaja evangelijskih itd., ki so bile pred kratkim najdene.

Te knjige, razen molitvenika za bolnike, se nahajajo v knjižnici, ki je začasno nameščena v Našem domu v Črensovcih. Knjižnica je stopila v življenje šele pred dvenimi leti, ker se je takrat začelo intenzivnejše zbiranje prekmurskih knjig, rokopisov itd. Kljub temu, da je še mlada, se že nahajajo v njej nekatere zelo redke in za nas pomembne dragocenosti.

Dijaštvu čaka važna naloga, da podvzame primerne korake in z zbiranjem izpopolni imenovano knjižnico.

Škaraf Ivan.

Kovačova Julika.

Tatvina v Prespurgi.

— Tvoje ime?

— Fakin, lopov i tak dale.

— To so tvoja uradna imena.

Na poluradno ime sem radoveden.

— Poluradnoga imena nemam.

Tak vučen gospod, kakši ste vi, mi bode zagvišno pomagali.

— Bom.

V držugom trenotki je že stao pred Suhecom i njemi grmeo:

— Revolver naprej! Dobro poslušajte... Če samo reč zine brezi mojega pitanja, poženite njemi kruglo v to pokvarjeno lajno!

— Razmim, ponizno. — — —

Glas je zaspao v policajovom grli od strašnega kričanja, s šterim bi gospod komisar rad prestrša akademika.

— Tvoje poluradno ime?

Zlajko mirno odgovori:

— Pozabili ste mi povedati,

— Tat!

Zlatko mirno segne v žep, pravi si malo knižico i piše, kak je to strašnik Suhec delao v parki.

— Ka delate? — je grmelo izpod orlovskega nosa.

— Napišem si poluradno ime.

— Zakaj?

— Da bi vas, gospod, po priliki opominao na svoje poluradno ime. Ali, če vam je tak lübše, da ne bi pozabio svojega poluradnoga imena.

di Katoličko akcijo i vsa Cerkvena društva. Najbole se izraža pravi düh katoličanskih društev v tom, ka cenijo pozvano farno oblast.

8. Z vsemi dobrimi sredstvi naj se pospešuje farna skupnost. Zvün redne službe, naj se primerno slovesno obhajajo vsi svetki cerkvenoga leta, posebno prvi petki i pive nedele v meseci i cerkvena proščenja. Tüdi z zvünešnjimi slovesnostmi (kinčanje, godba) pa dühovnimi prireditvami (dühovne igre) naj se poveličuje sijaj cerkenih svetkov i boža čast.

9. Vidni izraz znotrašnjega dühovnoga živlenja v fari naj bo živahnna farna dobrodelnost. V dnešnih časaj siromaštva i brezposelnosti naj se šče posebno udejstvujejo dobrodelne farne akcije (n. pr. v Vincencijevih konferencah).

Stani.

10. Sad obnove v Oltarskom Sestvi po držinah i farnih občestvih naj bodo versko obnovljeni stani, posebno kmečki, obrtniški i delavski stan.

11. Verska obnova mora prešnijati celotno stanovsko živlenje i se šče posebno razodevati v vernom spuščanju zvanih dužnosti.

12. Zvün splošno obnovitvenih verskih sredstev so v vsakem stani posebno važne stanovske-verske šege. Te stanovskoverske šege so zdržene s celotnim zvanim udejstvovanjom (stanovskim zvanim delom, stanovskim občevanjem, s soseščinov, s stanovskim patronom itd.) Važno sredstvo so dühovne vaje.

Düšni pastir naj te stanovske šege čisti i plemeniti i kak dobre vzgojne pomočnike podpira.

Izobraženci.

13. Cvet lüstva je versko obnovljen izobraženstvo. Zato naj obnova v Oltarskom Sestvi prerodi tüdi izobražence, predvsem dijaštv.

14. Dühovno obnovljen izobraženstvo naj sade düh posreduje tüdi lüdstvi. V Katoličkoj akciji naj se udejstvujejo posebno laiki pod krilom cerkevne oblasti.

15. Katoličanski izobraženci naj se zanimajo za vsa obstoječa pitanja katoličanske prosvete i socialne obnove v smislu papovih okrožnic.

16. Proti poganskim narodnjavi, ki obožuje narod kak najvišjo vrednoto, ščemo v pravom krščanskem dühovi povdarjati narodnost, kak je včio Slomšek. Svoj narod i državo ščemo lübiti i za njiva delati, druge narode pa poštovati.

Politični pregled.

Junaška Švica. V Ženevi se Francozi na vse štiri potegujejo, da bi vse države sprejele Rusijo v Družstvo narodov. Francozi so meli z Rusi prle zvezo i bi jo radi zdaj ponovili, naj so zavarvani proti Nemčiji. A Švicarske

— Nešete povedati što ste?

— Zakaj ne? Pitajte me, gospod doktor.

— Že tretjič vas pitam —

— Pitali ste za moje poluradno ime, ali jaš kaj takšega nemam. Vi toti mislite, da ga mam: tat —

— Vaše prezime bi rad zvedo.

— Prezime? Prezimena nemam.

— Prezimena, *dru*

republike predsednik Motta je glasao proti. On ne more glasati za sprejem tiste države, šterka kaštiga i vmarja nedužne ljudi i šterka drži gor robstvo, a njeni policijski plačujejo s svojim brezplačnim delom nedužno obsojeni robi.

Baltiška pogodba podpisana. Tri baltiške države: Litva, Estonija i Setonija so podpisala pogodbo, da se bodo podpirale v mednarodnih pitanjih i vodile enotno zvanešnjo politiko.

GLASI.

SLOVENSKA KRAJINA.

Navuk za tretjired sv. Frančiška je dnes 23. sept. po večernici v Črensovcih. Večernice ob 2. God 5 ran sv. Frančiška.

Vredništvo Novin sem s tov številkom prevzeo znova podpisani. Najtoplej se zahvalim preč. g. Bakan Števani, kaplani v Lendavi, da je do toga časa tak pozrtvivalno i tak lepo vrejivao naš list. Požrtvivalno, ar ne samo, ka za svoje trude nikaj ne proso i nikaj ne spreje, nego iz svojega je ešči pri tom trošo, naj samo pomaga krščanskimi domaćimi listi. Lepo, ar se je list obogato vsebinski i tüdi v zvanešnosti. Za vse naj njemi bo Srce Ježušovo plačnik. — Klekl Jožef, vp. pleb. v Črensovcih.

Nova meša. Dnes 23. septembra je v Dokležovji nova sv. meša. Služo de jo novomešnik g. Kovačič Alojz, salezijanec, rojen v Dokležovji. Nova meša je ostala na jesen zavolo betega novomešnika.

G. Bistrica. Griža je pobrala svojo prvo žrtev. Vmro je v njej mladenc Vučko Jožef. Küzna bolezen se jako širi pri nas i dužnost oblasti je, da včini vse, naj se omeji.

Naši Salezijanci blži doma. V Veržej so premeščeni naši domaćini: č. gg. Vogrin, Horvat i Törnar. Pametno. Narod je razmi, oni pa njega, zato je spovedavanje s tem jako olejšano i tüdi spopolnjeno. Boža čast je s tem pridobila.

V Rim na višiše šole ide prek Zagreba naš rojak, g. Šeruga, salezijanec iz Beltinec. Lani je zvršo novo višo misijonsko šolo, zdaj ide na druge, da si pridobi kem globše znanje, ki se tiče vzhodne cerkve.

Zeleno polje. Na članek "Protestiramo", objavljen v Novinah št. 35 z dne 2. septembra t. l., vam poročam sledče: Istina, ga je gosp. upravnik Zelenoga polja dao zapoved, naj se na Velko mešo dela. Moramo pa priznati, da je gosp. upravniki žao, zakaj se to zgodilo, zato ka je toga svetka ne poznao. Ne je znao, kak za velkoga ga mi držimo, a v kontraktuši pa je navedeno, da moramo delati v nedelo i svetek, gda je to potrebno.

Komisar bi dijaka najrajši zgrubo za šinjek, ali premagao se je. Samo rjoveči glas je kazao kak žmetno se premagiuge:

— Kaj ste pravili?

— Samo telko: krstni list ne ostane doma, kda idem na farof k zapisavanji.

Komisar se je obrno k vernomi Repniki:

— Damo mi tebi farof, plebanoša, sneho... Repnik, preskrbite njemi 24 vore v železji.

Repnik je prikima, to je pomenilo, ka razmi, ne bo pozabljeno.

Komisar se je ponovno lotil dijaka:

— Mate ešče kakše ime, plemeniti gospod?

Zlatko: — Ne razmim ka želete...

Komisar pomiljuče odgovori:

— Skoro vörjem, ka ste plemenitoga roda. Vaša pamet je najmre do plemenitosti kratka. Krstno ime?

Zlatko pokaže na komisara:

— Vaše?

Komisar potisne vse svoje duge i suhe prste v grivo na glavi:

— Mož je brez pameti. Gospod, vi ste za norišnico!

Zlatko se ne gene, muči.

— Zakaj ne gučite?

— Zato, ar me ne pitate.

— Gučite!

— Od koj?

— Od svojega krstnega imena.

— Od svojega krstnega imena?

Zavolo zaslžka pa, ka ne bi se slabu razmeli, pripomnim, da vsaki delavec dobi plačo na roko v kancelariji. Če je pa zaslžek mali, pa nemremo kriti gosp. upravnika. Plača je na vsej državni marofaj ednaka, uprava pa od nikoga ne žele drugo kak pošteno delo.

— Vogrinčič Anton, delavski gazda.

Odranci. Orožniki so prijeli i zvezane gonili šest naših, šteri so osumleni, ka so tihotapili ali švercali.

Črensovci. Mamo v fari edno siroto, Kocetovo Trezo, šteria nema nog i teško guči. Po spodnjem teli se samo vlači, na štero ma zasukane rone i tak pride naprej. Dokeč ne nastane zima, je sirota vsaki den v cerkvi i tüdi gostokrat pri sv. prečiščavanji. Dobri ljudje jo drage vole prehranijo. Sirotička, naj se skaže zahvalna, si je zvolila teško pokoro, a jo verno zvršila. Naložila si je devetdnevničko, ka de devet noči okoli cerkve se vlačila i molila za svoje dobrotnike i vse ljudi. Pa je sirotka to svojo oblubo verno zvršila. Gda to pišemo, zvršava že drugo devetdnevničko. Smilenim srcem jo priporočimo.

Prežalostno. Od vodstva uprave na Zelenom polju, gde delajo naši sezonski delavci smo dobili sledečo prežalostno notico: „Socialno hudo je alkohol, šteri poviči pri slovenskem delavstvu jakostno, telovno i vrednotno pustino“. Od neke ženske se nam pa poroča, da so jo pijano vlekli z nešega šanca. Gda to pijančevanje popolnoma obsodimo, te se obrnemo na upravo s sledečim prošnjovom: *Naj se ne sprejme za delavca nieden alkoholnik, odnosno naj se sprejme samo trezen i moralen delavec i delavka.* To zdravilo naj nam da uprava.

Novine so narasle za komadov: 1 v Gomilicah, 1 v Sloveniji, 19 v Lendavi, 1 v Črensovcih, 1 v Belincih, 1 v Franciji. Skupno za 24 komadov. Plačane niedne neso. Prosimo, da se naročnina taki poravna, tak je pošteno. — Uprava.

Vmrli so: Kuhar Jožef, Kuzma 54 i Dominik Štefan iz Nedelice.

Važno za delavce v Franciji!

Francosko društvo za emigracijo v Zagrebu je izdalо slovensko-francoski i francosko-slovenski svar, šteri obsegajo 184 strani i prek 5000 reči. Slovar je prirejen tak, da se z lejka pravilno čte i piše. Vsaki delavec, šteri že malo zna francoski, se lejko s pomočjov toga slovara hitro navči gučati i pisati.

Znano je, da našim delavcom v Franciji dela največ težav neznanje jezika. S tem slovarom bo to olejšano. Domači, ki mate delavce v Franciji, ne pozabite na to i priporočajte ga svojim Košta samo 12 Din. Poštnina posebi. Naroči se pri: Francusko Generalno društvo za emigracijo u Zagrebu, Trnjavska cesta, br. 33.

Je mam, to je vse. Od krstnega imena rejsan ne vem drugo povedati.

— Ste — Dündek?

— Ne.

— Jožef?

— Ne.

— Matjaš?

— Smolo mate, gospod. Ste ne vgonili.

— Pa vgonite — vi!

— Nemam talenta za vganke. (Pokaže na mlajšega dijaka:) Te moj brat je v tom dugovanju pravi majster.

— Povedati svoje krstno ime, vam je vganka? Rejsan plemenito ...

— Bog ne daj!

— Zakaj pa te mučite?

— Zato, ar ne smem goroviti.

Gospod komisar je prestrašeno mislo na to, če je on brez pameti ali te mladi človek. Debelo ga je gledao, s prsti pa grabo grivo na svojo košavo glavi. „Od pameti me spravi,“ je požiral žalostno tožbo. Potem se je obrno k Repniku:

— Stolec njemi dajte!

Zlatko se vlüdnio prikloni:

— Hvala lepa, gospod; lejko sedeva z bratom na to klop.

Sedla sta oba.

Komisar: — Prosim za vaše ime.

— Plemeniti Kregar Zlatko.

— Hvala dobromi Bogi... (Rozalki kimle:) Pišite: plemeniti Kregar Zlatko. (Potem Zlatko:) Vaše zanimanje?

Delo je iskalo v Soboti na borzi dela od 1 do 10 septembra 7 moškov i 6 žensk.

Glejte, kak piše eden mož iz Francije od svoje neverne žene v Slov. krajini! Pismo je poslano uredniki našega lista i se etak glasi: „Castiti dühovnik, iz srca vas pozdravljam, posebno mojo malo deco i rodbino. Nadale njej obvestim, da sam odiseo na drugo farmo i da mi liste pošlejo na drugi atres. Posebno pa jiji prosim, da se dete nede krstilo na zaksko; naj oprosijo gospoda plivanosa, da je nede krstili na mene. Prosim njej, naj me obvestijo, če je dano sto dinarov na dom sv. Franciska meseca januara, ka sam poslao ženi. Moje trdne roke i moje tužno srce! Ešča bole mi je žalost, ka je küsa moje trude raznašala za nečisto delo. Pila je po štarji v noči do dvanaeste, svoja deco je pa lačne, nage nehalo v hiši. To poglejte, to je žalost i nesreča! Svojo deci je kruek odtrgala i nečisto živel; dva meseca je hodila za psom, šteroga žena se tüdi mantra v Franciji. Edna je pa zavolo küse mogla v domovino iti, gda je zvedila, ka dela mož doma s tistov küsom. Sram jo bodi pred najmenšim detetom. Na prošenje je hodila, ne ka bi si za duso, kaj dobrega spravila, liki za nečistim delom, da je vragi pomagala duse v mrežo vezati. Ne so se njej milila dečica! Petero drobne dece njej je ne dojšlo, čravno še tej došla gladijue, liki je še ved iskala z drugimi, da mi hišni zakon prelomi i ga raztepe. Težek račun, velki račun od toga dela! Dva meseca je nehalo svojo gingavo deco, samo da je bila vesela, da s psom živi na vranjem lanci. Moj težki zaslžek in potreben dinar je drugim za kadilo i za piti davala, da je opijančila svojo slabo glavo, ka so psibole za njov vohali. Dosta priateljev je mela, da so moje dinare, ki so prišli v domovino, z rok pūščali drobno maloj deci i šterim je ne dala prepotrebnoga živeža. Sram te boj, küsa! Ne si vredna, ka bi te inaci što zazavalo, ne poznam te več za ženo! Deco v mojem sreci mam, liki küse ne poznam! — Tak jiji vse pozdravim, gospoda plebanoša Klekl Jožefa in celo Slov. krajina.“ — Prežalostno pismo toga dobrog moža razmimo i se ž njim jememo. Naznajamo njemi pa, naj zrocí vso svojo žalost prelitomi Srci Ježušovom i žalostnoj Materi. Njeva ga že potolažita. Naznajamo njemi tüdi, da žena penez za Dom sv. Frančiška ne izročila. To pismo pokaže v tisti vrte, v štemer se pogubila naš narod zavolo nerdenoga vživanja opojnih pijač! O, da bi se strsnol, da bi se strezno - Vrednik.

Čüli ste že... a je dobro, da še čüjeti od zavarvanja „Karitas“. To zavarvanje napreduje vsikdar bole. V kratkima dvema letoma se je razširilo po celoj Sloveniji. Po drugih dezelaj i državaj pa je že prele melo več milijonov kotrig. Letos je napravila „Karitas“ v svojem razvoju veliki stopaj naprej. Prle je bila samo posmrtnsko zavarvanje, zdaj pa se je vpelalo pri njej tüdi zavarvanje dote i zavarovanje na doživetje. Što se zameni v to, kak so potrebeni penezi te, kda človek sklene zakon i v starih letaj, kda je za delo nesposoben, spozna, kak je to dvoje zavarvanje velevažno. Zastopniki „Karitas“ vas bodo prele ali sledi grotovo obiskali. Zavarte se brez pomisljanja. Zavarte tüdi svojo deco. Ne pa trbe čakati ravno na zastopnika. Lehko se obrnete na vodstvo „Karitas“ v Maribori, na uredništvo lista „Novine“ v Črensovcih, na g. Mataj Fr. v M. Soboti (v Kmečkoj posojilnici), ali na domačega g. župnika. Tüdi tam bote lehko v red spravili vse potrebno.

Pozdrav pošiljajo: Ferenčuk Margita, Matson, Francija, iz Odranc, celo Slovenskoj krajini, beltinskem fari, g. plebanoši i kaplanom, občini Odranci in v njej svojim staršom i svoji rodbini. Zelko Ivan, Marsand, iz Črensovec, črensovskem farnem dühovnikom,

— Dosta takših dugovanj bi vam lejko povedao, šteria me zanimajo.

— Vrag vas jaši, — je skočo pred njega komisar, — ka mene to briga, za kakša dugovanja se vi zimate?

Zlatko je miren i nedužen:

— Ne? Ne zamerite gospod, potem sem se zmoto...

— Vaše pozvanje bi rad zvedo.

— Pozvanja? Žalibog, ga nemam.

— Ste brez pozvanja? Ka pa iščete potem v našem mestu?

— Ponoči navadno spim. Vaše mesto je najmre strašno zaspansko. Teden dni nama je zadostovalo, ka spoznava z bratom vse mestne zanimosti. Pardon... ne vem, če smem gučati... (Pokazao je na Suhca, na njegov nabiti revorver.)

Komisar ga je razmo. Spoznao je, da to ne takši človek, šteroga prestraši pištola policaja. Zapovedao je Suhci, naj shrani revolver. Zdaj je celo po prijateljsko pripovedavao dijak:

— Tak je, gospod komisar, ka ponoči navadno spim. Zajtra vstanem, zmolim jütrašnjo molitev, se mujem, oblecem, spijem kavo, spravim svoje knjige i se odpravim na predavanje.

— Kama?

— Na univerzo.

— Ste akademik?

— V vašem mestu tak pravijo, moj oča doma ima lepše ime, naj Komisar ga je prekino:

uredniki Novin, posebno pa svojo malo dečici i rodbini i celoj Slovenskoj krajini. Novak Rozalija, Bailleul iz Bogojine, svojim domaćim, prijateljacim, rodbini, bogojanskim g. plebanoši i vsem, ki so na farofi. Naznajanje, da je v dobrom mestu, ka nedeče i svetke lehko sviči. Naši listi jo jako veselijo, posebno Novine zavolo evangelijsuma. Martin Hanc i žena, Anton Forjan, Barbara Donko i Vinčec Jožef z ženov. Želejo nam obilno božega blagoslova na vse naše delo.

Žički. „Slov. Gospodar“ je v zadnjoj številki pisao, da je Zver Elemin Ciglarovoga Nacija tak zbio, da se mislilo, ka od toga merje. To je, da ga je teško rano. To je laž. Praska je bila med dečki, štere ne od

Stari harmonij kakšteč mali, što ma k odaji, ga lehko posodi, naj nam javi na upravnštvo Novin v Črensovce.

Velika novost so male knižice, štere pišejo in štampajo gospodje Salzejanci v Ljubljani. Na mesec izideta dve, edna v začetki meseca druga v sredini. Vsaka nam govori kaj novoga. Dozdaj so izišle sledeče: Srečno pot. — G. M. B. — Totó — Šola miru — Sv. Janez Bosko — Mama Marjeta — Zvezda Eva — Kristuš mladenič — Izgubljeni poklic — Božje sledi — Zakaj zlo — Pust in post — Rešilna vrv — Križ v krvi — Kapitalisti — Lažni preroki — Skrivnost sv. Cerkve — Duhanovniki. Te dni bo izišla: Sveti leto. Te knižice so po 1 din. Dobijo se v vseh salzejanskih zavodaj. Što je že kakšo prečeo, je nemre zadosta prehvaliti, tak so lepe. Želemo, ka bi se tudi v Slovenskoj krajini kak najbole razširile, posebno med dijaštvom.

Gančani. V kratkom časi smo znova pripravili prireditve i to igro Domen, šteri se je vršila dne 9. t. m. Zato se zahvalimo prav prisrčno našem režiseri g. Albini Neržima pa gdn. Ivanka i Majdi Neržima, g. nadučitelji Aleksandri Neržima, šteri so se mnogo trudili za dober uspeh igre. Zahvalimo se tudi našoj maskerarcigdn. Mariji Konavel, vučitelici v Odrancih ino akademiki Škafari za šminke. G. režisera pa prosimo, da bi nas še večkrat zbrali okoli sebe pa nas navčili kaj hasnovitoga. *Igralci.* V imenu K. A. se zahvalim vsem igralcom, šteri neso člani pa so vzeli na sebe težke vloge. Čl. K. A. Franc Glavač. Bog živi!

PO DRŽAVI.

Slavnost v Prokuplji. V Prokuplji v Srbiji so postavili spomenik v bojni spadnjenim vojakom iz Toplice. Njeg. Veličanstvo, krao Aleksander je držao pri toj priliki ognjeviti domoluben govor. V lepom govoru je bilo povedano, da je narodna odslobodilna borba zedinila prvo novo i staro Srbijo, a zatem celo Jugoslavijo.

Slobnozidarje proti držini. Sept. 7. i 8. se je vršilo pravniško spravišče v Zagrebi. Pravniški so tisti gospodje, ki so se na vsečilišči včili pravo, to je zakonsko pravico. Takši so fiškališje, sodniki itd. Nači njim pravijo tudi juristi. Pravo se najme latinski zove jus. Od te reči je naš „juš“. Tej pravnik ali juristi so sklenili sledeče: *naj se civilni zakon za vse zapove; naj samo državni zakon rešava zakonske zadeve i naj matrične knige da voditi samo država.* Pač smrdi tem gospodom slobnozidarom Bog i njegova sveta Cerkev s svojim zakonom, ki je neločiv i je 7. svestvo.

Grozna hūdobija. V Karlovci e Trol Ana 64 let stara mati s hčer-

jav Adelov vmorila 34 let staroga sina, ga razekala in straniščno jamo vrgla. To je včinila, naj se dokopa do dela sinovinoga. Gde vera peša, je mogoča vsaka hūdobija.

Koliko Bosancov se je izselilo v Tursko? „Islamski svijet“ piše, da se zavolo verskopolitičnih prilik 250 jezero Bosancov izselilo v Türčijo, gde postane popolnoma Törki i so za nas zgubljeni.

Židovov je v Jugoslaviji 68405. Največ jih žive v savskoj banovini okoli 20 jezera, najmenje jih je v dravskoj, komaj 400. Ti so pa večinoma doma v Slov. krajini. Židovje so septembra 11 obhajali novo leto, štero je po njihovem štetji 5695 - o.

Dijakov na vseh slovenskih gimnazijah je 9300. Naša sobočka samo štirirazredna ma 227 dijakov i 94 dijakinj te, gda kočevska 8 razredna ma samo 235 dijakov i 68 dijakinj. To teliko pomeni, ka *Sobota ma v 4 razredaj 18 dijakov več, kak kočevje v 8 razredaj.* Zakaj se nam pa te ne da 8 razredna gimnazija ?!

Obsojeni so po zakoni od zaščite države Dr. Pernar Ivan, odvetnik v Zagrebi, bivši poslanec Radičeve stranke i tovariš zavolo letakov, šteri so nosili naslov: „Hrvatski narode!“ i „Hrvatski seljački narode!“ Pernar je obsojen na 2 leti i 6 mesecov zapora, drugi so dobili menši čas voze. Dr. Pernar je vložo priziv.

Gospodarstvo.

Včelna besnost.

To je beteg, šteri se pojavi navadno meseca maja, zato jo nešterni zovejo majevko.

Kak nastane te beteg ali ka ga povzroči, so ešče dnesden mnjenja jaka različna. Edni trdijo, ka te beteg povzroča črv od travnice, šteri čaka na cveti od mlečeca i se zarije med obroče zadka i ga včela odnese s sebov. Drugi pa trdijo, ka besnost povzroča glivica „mocur mucedo“. Tretji pa trdijo, ka jo povzroča slab med.

Meseca maja cvetejo različne korne i včele iščejo med tudi na takših, ki so strupene i poginejo zato, ka so se zastrupile. Ali pa majo med, šteri je težko prebavljiv (jeličov, borov.) i zavolo toga dobijo krče, posebno po slabom vremeni, gda si nemrejo prinesi zadosta potrebne vode.

Te beteg spoznamo tak, ka se včele zavolo velikih bolečin v črevi vrtijo i zvijajo. V tom betegi zbetetajo navadno mlade včele.

Da se besnosti ognemo, morajo meti včele vsikdar zadosta zdrave vode v bližini vinjaka. Če pa je že beteg, jim dajmo mlačno, malo osoleno vodo, ka bodo leži spraznile čreva.

Za ozdravljenje notrašnjih betegov pri včelaj je najbolše, če gerpe potrosimo s finim zveplenim prahom.

viščari bi to tudi ne bilo tak lehko. Što bi pa naj meo velikanske svedre, šteri so potrebni za iskanje petrolejskih vretin. Nekši časnikar je pitao profesora Potoniera, šteri je član pruskoga geološkoga zavoda, za pojasnilo od skrivenosti prilik sredi jezera. Izvedenec njemi je razložil, ka majo razne pripovedke, šteri se trosijo okoli, tudi znanstveno podlago. Tak na priliku je ne brez podlage pripovedka o pesoj mrlini, šteri je ne štela razpasti. Ne samo mast v pesjem teli, liki tudi vse meso se je spremenilo v vosek. Iz psa je postala voščena masa, šteri je preiskala nemška geološka družba v Hanovri.

V nešternom pogledi ma lüstvo prav. To jezero je zavolo svojega mala obsega jako globoko, na nešternom kraju tudi do 37 metrov. V tom se to jezero razlikuje od drugih jezer v deželi. Tudi pripovedka od naftje je nekelko istinska. Vsedline na dni Sacrowskoga jezera so zanimive i mukavne iz znanstvene strani. Na dni jezera je tako dosta okroglastih alg. To so organizmi, šteri so tako-jako mali i šteri stvorijo mejo med živalskimi i rastlinskimi organizmi. Algi so jako mastne i kaplejo v milijardah na dno, gde se nabirajo kak blato. Vsedline dobi drugo lice, skem bole globoko se potopimo v jezero. Znanstvenika

PREKOSNICE.

Pri napajanji: Te krate dnes strašno dosta pijejo.

Pastir: Tem več mleka do mele.

*

Na sodnji: Jeli ste pravili tožilci, da je fakin?

Sam.

Jeli ste njemi pravili, da je lažlivec?

Sam.

Jeli ste njemi gučali tovaje?

To sam pa pozabio, to njemi zdaj povem.

*

Puž i brzovlak. — Puž se postavi pred prihajajoči brzovlak i porine svoje rogljice vő, ka bi ga stavo. Brzovlak pa hiti i drvi naprej i se za puža i njegovo krajzo ne briga. — Pužovoj koraži se pa le na glas smejal. Puž v velkoj zadregi:

„Prestrašo sem ga pa le, vidite, kak leti, kak nori...“

Šmrklavec. Štajarski stari možak so se napili novoga rezkoga mošta. V glavo ne njim je šo, pač pa njim je smeo nogé. Opotekali so se i nazadnje spadnoli na cesto. Na cesti ležeč se etak kregajo z moštom :

„Šmrklavec grdi, komaj si dva tjedna star, pa si li vüp 70 letnoga starčka vrči?“

OKOLI PO SVETI.

Nese posrečilo deža delati. James Boze, Amerikanec je z svojega letala metao bombe, štere so bile napunjene z oblaki. A edna bomba je v samom letali eksplodirala i mesto deža vrgla na tla samo letalo.

Vsikdar idoča vüra. V Berlini so znajšli vüro, štero goni sunčna toplota. Ta vüra zato vsikdar ide, kak dugo sunce segreva.

Krožni evropski polet. Polska je priredila krožni polet po Evropi. Letala so prišla tudi v Ljubljano, v Zagreb. V Zagreb je prvo prišlo polsko letalo.

Stoletnica špic. Leta 1834 je vrgna na trg prve žveplene švedski tovarnar John Walker. Prve so bile čemerne, a sledkar so žveplo toliko predelali, da ne melo v sebi čemera.

Sest metrov teško ribo je zgrabo angleški osnovnošolski trinajstletni deček John Holdsworth. Zgrabo je tuna i to z trnkom ali vodicov.

zanimajo vsedline na najbole globokih mestih jezera. Ravno to blato ga vabi ne samo zato, da bi razložo skrivenost Sacrowskoga jezera, liki zato, ka bi najšeo izvor naftne same. Iz šterih snovi se pa pravzaprav stvori nafta? Vučenjaki mislijo, ka je ravno te vrste blato izvor naftne sploh.

Prof. Potonier meni, da dno toga jezera má premalo takšega blata ka bi mogli nafto, šteri prihaja iz njega, industrijsko izrabiti. Edino bi bilo to blato dobro za gnojilo. Preveč vode je v tom blatu, ka bi ga mogli gospodarsko izkoristiti. Po teh ugotovitvaj odličnoga znanstvenika je Sacrowsko jezero izgubilo na svojih priplačnosti, ar je z njim ne zdržena nikša skrivenost več. Važno pa ostane ešče izda, ar se mogoče vučenjakom na podlagi raziskavanj toga jezera posreči rešiti vganko od nastanka naftne.

Na dnu jezera so zvrtali kakših 8 metrov globoko i zdignoli velki falat takšega blata na súho. Ugotovili so, da so na njem začrtane razne plasti. Izvedenci trdijo, ka bi se lehko po teh plasteh izračunala starost jezera samoga. Če bi što mogoč natenkoma preiskati posamezne plasti, bi lehko prišeo do plasti, šteri se je mogoče stvorila že za časa ledene dobe. Ide tak za jezeroletja.

BETEŽNI na PLÜČAJ!

Več jezero ozdravljenih!

Zahtevajte taki knigo od moje nove umetnosti prehranjivanja, ki je že vnočoga rešila. Ona more poleg vsakoga načina življenja pomagati, da se bolezni hitro premaga. Nočno znojenje in kaše prenehata, teža tela se zviša pa po povapnenji sčasoma bolezni premine.

RESNI MOŽJE

zdravniške vede potrjujejo prednost te moje metode i jo radi priporočajo. Kem prle začnete z mojim načinom prehranjivanja, tem bole.

POPOLNOMA BREZPLAČNO

dobite mojo knigo, iz štere bote črpali vnogo koristnoga. Ar moj založnik razpošila samo 10.000 komadov za brezplačno razpošiljanje, pišite včasi, da se i vi morete vrstiti med srečne naročnike iste.

Posta:

GEORG FULGNER, Berlin-Neukölln,
Ringbahnstrasse 24., Abt 527.

Pošta.

Grah Marije brat, Jožef. Produits, ceramiques, Douzies. Prosim sporočite nam novi naslov sestre. Listi so se nam vrnili, je naslovnica spremena gospodara. Horvat Marije domači v Izakovcih. Marijin list z Oračekom je prišeo nazaj iz Francije. Prosim, da nam sporočite novi njen naslov, ar je plačano že za celo leto. Špolar Ivan, Petanjci. Naznani nam, kelko Oračekov mate dobivati. Marija Bačić a Vaux S. Seine, Francija. Ar smo pisma prle ne dobili, smo Vam poslali samo Novine. Zdaj dobite, smo Vam že poslali, tudi Marijin list z Oračekom, k novom leti pa še kalendar. Do novoga leta je tak vse plačano. — Pozdravljeni!

Cene.

Zrje: pšenica 180 Din, žito 100 Din, za 100 kg. Druge cene nespremenjene. Živina: Mariborsko senje. Prignani je bil 14 konjov, 15 bikov, 124 volov, 370 krav i 18 telec. Skupno 541 glav. Cene (za 1 kg. žive teže) so bile: debeli voli 3-75 Din, poldebli 2-250 Din, voli za delo 3-325 Din, biki za klanje 2-50-3 Din, klavne krave debeli 2-50-3 Din, plemenske krave 2-250 Din, krave za klobase 1-50-2 Din, dojne krave 2-50-3 Din, breje krave 2-50-3 Din, mlađa živila 3-4 Din, telički 4-450 Din. Odanji je bilo 352 glavi. Cene mesa: volovsko meso I. vrste kg. 8-10 Din, II. vrste 6-8 Din, meso od bikov, krav i telic 5-6 Din, teletina I. vrste 8-12 Din, II. vrste 5-8 Din. Svinjsko meso friško 10-15 Din.

Ptujsko senje. Prignali so 136 konjov, 150 bikov i juncov pa 271 krav i telic, skupno 557 glav živine. Cene so nekako spadnole i so bile za kg. žive teže sledče: voli i biki 2-50-375, krave i telice 2-3, konji so se odavali po kakovosti in to od 650-2750 komad. Senje za svinje je bilo dobro začelo. Prignali so 293 svinje i 232 prašičev, skupno 525 komadov. Cene za 1 kg. žive teže so bile sledče: debeli 6-7 Din, za pečenko 5-6 Din, plemenske svinje od 200-600 Din komad, prašičci stari 6-12 tedenov so se odavali po kakovosti in to od 80-190 Din eden.

Vreme.

En čas lepo, potem spremenvivo, vetrovno.

BANKA BARUCH

15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnom kurzu. Vrši vse bančne posle najkolantnejne Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo flajčila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66; Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

24-17

Glasujte v Novinaj!